

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-02-03

Diarienummer 0059/23

Handläggare: Stina Petersson Moberg

Telefon: 031-3680241

E-post: stina.p.moberg@stadshuset.goteborg.se

Skrivelse till Valmyndigheten från Göteborgs Stads valnämnd

Förslag till beslut

I valnämnden:

1. Godkänna förslag till skrivelse, tjänsteutlåtandets bilaga 1, enligt yrkandet 2022-09-23, § 82 0059/22
2. Översända skrivelsen till Valmyndigheten och storstadsnätverket
3. Uppdraget förklaras fullgjort

Sammanfattning

Utifrån de avvikelser som inkommit till valkansliet och förtroendevalda i Göteborgs Stads valnämnd beslutade nämnden 2022-09-23, § 82 0059/22 att uppdra till förvaltningen att ta fram en skrivelse om de utmaningar den nya lagstiftningen kring röstning innebär.

Skrivelsen tar upp synpunkter kring valsedelssystemet utifrån ordningen för valens processer, valsedelssystemet och valsedelsställens utformning med syfte att förbättra och effektivisera de allmänna valens genomförande. I skrivelsen presenteras exempel och uppslag på åtgärder att utreda och arbeta vidare med som skulle förenkla för såväl väljare, partier och valmyndigheter.

Den mest centrala åtgärden för att förenkla valprocesserna handlar om att förändra valsedelssystemet genom att begränsa antalet valsedlar i likhet med hur våra nordiska grannländers valsedelssystem se ut. Skrivelsen förordar en standardiserad valsedel och ser positiva effekter i form av förenkling för väljare och röstmottagare att förstå och förklara valsystemet, mindre klimatpåverkan, minskande belastning på partierna och valnämndernas distributionskedjor, mer effektivt flöde i val- och röstningslokaler samt ökande politisk jämlikhet då alla anmälda partier kan väljas genom samma valsedel.

Vidare påtalas att arbetet kring att utreda en övergång från fysiska röstlängder och väljarförteckningar till digitala bör påskyndas. Digitala röstlängder och väljarförteckningar skulle minska risken för felaktigheter i den manuella hanteringen och valdistrikten kan göras större vilket i sin tur utökar möjligheten för tydligare och mer effektiv styrning.

Bedömning ur ekonomisk dimension

I det fall någon av de förändringar som föreslås i skrivelsen genomförs kommer det innebära ökade kostnader. Hur stora kostnaderna blir är omöjligt att svara på i nuläget. Ytterligare utredningar som tydligare preciserar hur valsyste­met ska förändras kommer behöva beräkna hur kostnaderna ska fördelas mellan statlig, regional och kommunal nivå.

Bedömning ur ekologisk dimension

I frågan om att ändra valsedelsyste­met och begränsa antalet valsedlar kommer färre valsedlar behöva tryckas upp och det överblivna valmaterialet minska markant. Minskningen av vaseldar leder till lägre belastade distributionskedjor vilket i sin tur genererar färre transporter. Sammantaget ses ovanstående som positivt utifrån den ekologiska dimensionen.

Bedömning ur social dimension

Med en standardiserad valsedel kan upplevelsen av politisk jämlikhet öka eftersom alla partier väljs genom samma valsedel.

Bilagor

1. Skrivelse till Valmyndigheten från Göteborgs valnämnd
2. Protokollsutdrag 2022-09-23 §82
3. VN 2022-09-23 Protokollets bilaga 1 Yrkande från valnämndens presidium

Ärendet

Valnämnden föreslås besluta om att godkänna skrivelsen framtagen av valkansliet enligt yrkandet 2022-09-23, § 82, 0059/22 och översända den till Valmyndigheten och valkansliernas storstadsnätverk. Skrivelsen tar upp iakttagelser kring valsedelssystemet och uppslag att arbeta vidare med och utreda för att förbättra och effektivisera valens genomföranden.

Beskrivning av ärendet

Sverige är en rättsstat och ordningen för valens genomförande är god. Hur allmänna val arrangeras regleras genom lagar och genomförs på såväl statlig, regional och kommunal nivå genom valmyndigheter med kompletterande uppdrag i de olika instanserna. Utifrån inkomna synpunkter och iakttagelser från valet 2022 går det inte att bortse från att förbättringar och utveckling inom valadministrationen går och behöver göras. I skrivelsen valnämnden föreslås godkänna förordas att utreda möjligheten att begränsa antalet valsedlar då den ändringen spås ge flera positiva effekter för såväl väljarna, partierna och valmyndigheterna.

Frågan om helt digitala val är avlägsen och diskutabelt önskvärd med tanke på säkerhetsrisker, transparens och teknisk utformning. Däremot diskuteras möjligheten till en begränsad digitalisering av valen i föreliggande skrivelse i form av övergång från fysiska röstlängder och väljarförteckningar till digitala motsvarigheter. Med en sådan digitalisering minskar risken för felaktigheter som varje val sker i den manuella hanteringen. Vidare ger digitaliseringen påverkan på hur valdistrikten utformas då distrikten kan göras större. Detta i sin tur har flera positiva följder som bör utredas vidare.

Förvaltningens bedömning

Innan den nya mandatperioden med start 2023-01-01 gav valnämndens föregående presidium en omfångsbegränsning av skrivelsens innehåll. Valkansliet har tagit fram en skrivelse utifrån valnämndens yrkande.

Ändringar som rör ordningen för hur val ska arrangeras tar tid och måste belysas ur många olika aspekter. Skrivelsen som presenteras ska därmed ses som en kort introduktion och början på något större och gör alltså inte anspråk på att varken ge en helhetsbild eller alla svar. Valkansliet i Göteborg välkomnar fler och mer fördjupande utredningar.

Valnämndens kansli föreslår att valnämnden godkänner skrivelsen till Valmyndigheten, översänder den till Valmyndigheten och storstadsnätverket och betraktar därmed uppdraget som fullgjort.

Valkansliet

Frida Nowotny
Valchef

Stina Petersson Moberg
Valsamordnare